20872 - Kız Çocuğun Özgüvenini Geliştirmek

Soru

Annemin bana davranışı o kadar kötüydü ki kendime olan güvenimi kaybettim, kararsız ve titrek biri oldum. Durumu düzeltemiyorum ve nasıl karar vereceğimi bilmiyorum. Evlendim ve Allah bana bir kız çocuğu bağışladı. Bu acı deneyimin kızımla tekrarlanmaması için başıma gelenlerden kaçınmak istiyorum, bana ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Kız çocuğu iki yaşından itibaret etrafındaki dünyaya karşı tutumlarını oluşturmaya başlar. Bazı gelişim psikologları bu tutumlardan ilkinin güven duygusu olduğuna inanırlar. İkinci yılda bu duygunun yoğunluğu aldığı ilgi türüne bağlıdır. Ayrıca çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılama konusunda ebeveynlerin durumuyla bağlantılıdır. Bu dönemde kız çocuğunun gelişimi bağımsızlığa yönelme yönündedir. Konuşma, yürüme ve oyun özgürlüğüne ihtiyacı vardır ve tüm bunlar, ancak kendisine sunulan bağımsızlık yoluyla elde edilebilecek olan kendini onaylama ihtiyacıyla bağlantılıdır. Bu, çocuğun bireyselliğine saygı gösterilmesini gerektiren olgunluk yoluyla doğal olarak büyüme teorisiyle doğrulanır. Bazı kızlar kendilerine güven duymadan büyürler, önemli ve önemsiz tüm durumlarda kendilerine itimat etmezler. Başlangıç olarak nadiren bir şey yaparlar ve her zaman birinin onlara: "Şunu yap, şunu yapma!" dediğini görürler. Bir sorunla karşılaştıklarında dururlar ve bir karar vermeyi beceremezler. Yüzleşmekten kaçınabilirler veya ağlayabilirler. Bu, ebeveynlerin ona karşı işlediği suçların bir parçasıdır ve aşağıdakiler de dahil olmak üzere bazı nedenlerden kaynaklanmaktadır:

-Küçük olsun, büyük olsun her konuda; konu layık olmasa da aşırı emir ve yasaklar çocuğu etkiler, böylece çocuğun yaratıcılığını kaybetmesine ve yaptığı işe güven duymamasına neden olur. Sürekli birilerinin kendisini düzeltmesini ve ona kesin olarak yaptığı işin doğru olduğuna dair onay

vermesini bekler.

- Yaptığı her işte onu eleştirmek, suçlamak, yanlışlarının izini sürmek, çocuk çok çalışıp hata yapabileceği itibarıyla çalışkanlığının övgüsünü beklerken hak ettiğinden daha fazla suçlama ve kınama alması… Böylece bu, başarı ve verimlilik konusunda çalışmaya ve rekabete yönelimini yok eder.

- Yanlış yapar, konuşup istenmeyen işlere karışır korkusuyla çocuğa başkalarının önünde konuşma fırsatı vermemek veya konuşmasına izin verip ne söyleyeceğini telkin etmek.

- Tehlikelere karşı sık sık uyarılması, bu da onun sürekli kötülük beklemesine ve tehlikenin onu her taraftan sardığını zannetmesine neden olur.

-Değerini azaltacak şekilde onu aşağılamak ve başkalarıyla kıyaslamak.

- Onunla alay etmek ve iğneleyici davranmak.

- Sorduğu sorulara aldırış etmemek.

-Sağlığına veya geleceğine yönelik aşırı endişeyle aşırı bakım ve ilgi göstermek.

Kendine olan güvenini kaybeden bir çocuğun aşağıdakiler de dahil olmak üzere birçok kötü etkisi olacaktır:

1-Bağımsız çalışamaz; kendisinden bir şey getirmesi istendiğinde ve kendisine anlatılandan farklı olduğunu anladığında durur, bir sorunla karşılaştığında ise karar veremez.

2- Kendisinde donukluk görülür ve yaratıcılık eksikliği yaşar.

3- Kendisine verilen her işten dolayı sıkıntıya girer, çünkü yaptığı işten dolayı suçlanacağını zanneder, işi istediği gibi başaramayacağını tahmin eder.

4- İrade zayıflığı, kararlılık eksikliği, yanlış yerde teslimiyet, ihmal ve kötü disipline maruz kalır.

5- Kaygı, hayal kırıklığı, saldırgan eğilimler ya da içe kapanma ve uzlet eğilimi yaşar.

Kızı bu kötü etkilerden korumak ve kızın özgüvenini geliştirmek için ebeveynlerin aşağıdakileri içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan çeşitli yöntemler izlemesi gerekiyor:

- Kendisine kendi kapsamı içinde uyması gereken genel kuralları çizmek, böylece Allah'ın kendisine helal kıldığı hususları açıklayıp uymasını sağlamak, Allah'ın kendisine haram kıldığı şeyler konusunda onu uyarmak, güzel ve faziletli ahlak ve erdemli âdâb hususunda farkındalık sağlamak; kötü ahlâk, davranış ve sözlerden kaçınmayı, önemsiz şeylerden uzak durmayı benimsetmek ve bunlardan sonra ona yaratıcı olma özgürlüğünü vermek.

-Annenin ona yapabileceği bazı görevler vermesi, hata yapması durumunda inisiyatif alması için cesaretlendirmesi, sonra işi nasıl yapması gerektiğini söylemesi, bazen de sadece işini yapması konusunda cesaretlendirmesi, işi çocuğun yerine tamamlaması, şayet yapılacak iş çocuğun yapabileceği iş değilse ona danışıp bazen bazı konularda fikrini istemesi, işin doğru ve yanlış şeklini açıklaması... Böylece çocuk herkesin hata ve yanılgıya açık olduğunu öğrenir ve kararlılığı güçlenir.

- Anne-babanın onu akraba ve arkadaşları önünde teşvik etmeye, başarısına uygun ödüller vermeye; düzenli namaz kılmak, Kur'an ezberlemek gibi yaptığı ibadetleri ve derslerinde başarılı olmak, yüksek ahlaka sahip olmak... vb. davranışları övmeye özen göstermesi...

- Ona başkalarından ayırt edici bir pozitif bir lakap takmaları, yüz kızartıcı lakaplar kullanmamaya dikkat etmeleri; Anne ve babasını kızdırırsa ona sadece adıyla hitap etmeleri, böylece bunlardan biri hakkında ya da onlara veya başkalarına karşı yanlış yaptığını bilmesi ve dikkat etmesi için farkındalık kazanmasını sağlamak.

-İki hususa alıştırılarak iradesinin güçlendirilmesi:

A - Sır tutmak: Sır saklamayı ve açıklamamayı öğrendiğinde iradesi gelişir ve güçlenir, dolayısıyla özgüveni artar.

B- Oruca alıştırılması: Oruç sırasında açlığa ve susuzluğa dayandığında kendi nefsine karşı zaferin coşkusunu hisseder, böylece hayatla yüzleşme iradesi güçlenir. Bu da kendine olan güvenini

arttırır.

-Sosyal özgüvenini güçlendirmek: Ev ihtiyaçlarını karşılayarak, ebeveyn emirlerini yerine getirerek, yetişkinlerle oturarak, çocuklarla buluşarak sağlanır.

-İlim açısından özgüvenini güçlendirmek: Ona Kur'an'ı, Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in sünnetini ve siyeri öğretmek; böylece gençliğinde bol miktarda bilgi taşıyarak büyüsün, dahası hurafe ve efsanelerden uzaklaşıp bilimin gerçeklerini öğrenmiş olarak özgüveni artacaktır.

Bunun karşılığında ebeveynlerin de çocuğunu aşağılık duygusu olgusundan kurtarmak için önleyici ve tedavi edici tedbirler alması gerekiyor. Bu olguya neden olan faktörler arasında aşağılama, hakaret etme, alay etme, çocuğa kötü ve küçümseyici sözler söyleme vardır. Kardeşlerinin ve akrabalarının önünde, bazen de arkadaşlarının önünde ya da hiç görmediği, tanımadığı yabancıların önünde çirkin ifadeler kullanılması kendisini aşağılık ve aşağılayıcı görmesine neden oluyor, onda psikolojik kompleksler yaratıyor ve bu da onu hayattan uzaklaştırıyor. Başkalarına kin ve nefretle bakması, kendi içine kapanması ve hayattan kaçmasına neden olur.

Anne ve babanın çocuğa söylediği kötü sözler, sadece işlediği büyük veya küçük bir hata veya günahtan dolayı disiplin cezası amacıyla söylenmişse bu günahın işlenmesinin bu yöntemle tedavisi uygun değildir. Zira bu yöntem çocuğun psikolojisini ve kişisel davranışlarını ciddi şekilde olumsuz etkiler, onu sövme dilini normalleştirmiş bir insana dönüştürür ve onu psikolojik ve ahlaki açıdan çökertir.

Bu duruma karşı en iyi tedavi şudur: Çocuğu hata yapması durumunda hatası konusunda nazikçe ve yumuşak bir şekilde uyarmak, aynı zamanda onu hatadan kaçınmaya ikna edecek kanıtları belirtmek ve ebeveynlerin onu azarlamamasını ya da başkalarının önünde azarlanmamasını sağlamaktır. Bu konuda Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'i örnek alarak yol alınır. Çocuklar âlemi çok hassastır; duygusallığı yüksek, algısı zayıf, becerikliliği zayıf olan çocuğun özgüvenini inşa etmek hayatının her aşamasında kişiliğini inşa etmenin ilk ayağı olarak kabul edilir.

En iyisini Allah bilir.